

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Westfriesland

Enkhuizen

Datum: 16 januari 2020

Locatie: RSG in Enkhuizen

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van de gemeente Enkhuizen, 16 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zon- en windenergie in Enkhuizen als onderdeel van de deelregio Westfriesland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht, (3) Bestaande e-infrastructuur.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 20 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: 17 inwoners en 3 raadsleden.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud

Beschrijving van de scenario's:	3
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	4
Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	4
Scenario banner:.....	6

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Westfriesland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht en (3) Bestaande e-infrastructuur.

Het scenario **Productielandschappen** focust op de koppelkansen die de energie- en agrarische sector brengen. De uitgangspunten:

- Slimme combinaties van de energie- en agrarische sector, die leiden tot maximale productiviteit.
- Er is een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik.
- Het experimenteel landschap wordt benut voor proeftuinen van energie en teelt.
- De glastuinbouw stapt over op geothermie. De gebouwde omgeving lift waar mogelijk mee.
- Er is een proactieve rol van de overheid samen met grondeigenaren en de netbeheerder.
- De gebouwen worden minimaal geïsoleerd tot energielabel D

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op eigenaarschap en het bundelen van lokale krachten. De uitgangspunten:

- De transitie is zichtbaar voor de bewoners en de opwekking gebeurt collectief.
- Er wordt gezocht naar combinaties met aan andere (ruimtelijke of sociale) opgaven die spelen, zoals natuurontwikkeling.
- De bedrijventerreinen zijn een vliegwiel voor de verduurzaming.
- Er is veel aandacht voor besparing. Een slim energiesysteem moet de uitruil van vraag en aanbod in goede banen leiden.
- De gebouwen worden geïsoleerd tot minimaal energielabel A.

In het scenario **Bestaande e-infrastructuur** vormt de huidige elektra infrastructuur het vertrekpunt. De uitgangspunten:

- Er is een maximale benutting van de huidige aansluitcapaciteit en zoveel mogelijk clustering.
- Nieuwe inpassing van zonnepanelen en windturbines vindt plaats waar ruimte is voor nieuwe kabels: langs (water)wegen, het IJsselmeer en het Markermeer
- De opwekking vindt dicht bij de gebruiker plaats.
- Om de elektriciteitsnetten te ontzien worden gebouwen geïsoleerd tot minimaal label B.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties:

- Plaats een “Stadsmolen” (coöperatief) in Enkhuizen.

Opmerkingen m.b.t. de rol van stakeholders en bewoners in de transitie:

- Woningcoöperaties spelen een cruciale rol in smart grids/ isoleren/ innovatie. Betrek hen bij de energietransitie.
- Zoek naar plekken waar zonneparken gerealiseerd kunnen die eigendom zijn (coöperatief) van bewoners zonder eigen dak (combinatie voor ‘daklozen’).

Regelgeving en beleid:

- Opslag en delen van de stroomopbrengst zonder belastingaanslag.
- Een gratis duurzaamheidscoach aanstellen om particulieren te adviseren.

Opmerkingen m.b.t. windturbines:

- Windturbines in water zijn duurder dan bijvoorbeeld langs het Oosterdijk.
- Indien windturbines worden geplaatst, dan:
 - In clusters.
 - Op agrarische gronden, maar *beperkt*.
- Deelnemers zijn benieuwd naar waarom er geen windturbines langs de dijk Enkhuizen – Lelystad geplaatst kunnen worden (*NB: op de scenarioposters*): we moeten de lusten en lasten verdelen; en over gemeentegrenzen denken.
- De zichtlijnen moeten zo goed mogelijk bewaard blijven.

Divers:

- Transitievisie warmte kan eigenlijk niet los gezien worden van dit onderwerp, met betrekking tot CO₂ besparing is dit heel relevant.
- Waterstof, geothermie en restwarmte worden genoemd als te onderzoeken alternatief.
- Meerdere deelnemers hebben geuit dat hun verwachting van het atelier niet is uitgekomen: ze hadden het (ook) graag gehad over de warmtetransitie. Over het algemeen werden veel mogelijkheden gezien in de verhoging van de isolatiegraad om energie te besparen.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Over het algemeen is enthousiasme over de uitgangsprincipes van ‘Lokale kracht’, ondanks dat dit scenario een kleinere opbrengst genereert. De overheid moet actief op zoek naar stakeholders om collectieve initiatieven van de grond te krijgen en actief alle bedrijven te benaderen, i.p.v. de afzonderlijke benadering van specifieke bedrijven. Op dit moment heeft het bedrijventerrein Krabbersplaat al het initiatief genomen voor een coöperatief zonnepark met de mogelijkheid voor bewoners om daar gezamenlijk zonnepanelen aan te schaffen. Om het scenario ‘Lokale kracht’ te benutten, delen individuele deelnemers het volgende:

- “Kleine bedrijven inschakelen.”
- “Er moet een subsidie komen voor bedrijven en particulieren.”

- “Lokale initiatieven zijn op tal van andere vlakken gewenst, maar lokale kracht m.b.t. elektriciteit lijkt minder geschikt”

Het scenario ‘*Productielandschappen*’ levert weerstand op tegen zonnepanelen op landbouwgrond. Het scenario ‘*Bestaande e-infrastructuur*’ wordt niet als een negatief perspectief gezien, maar levert geen realistische opties op. Met name mogelijkheden in het IJssel-en Markermeer levert veel weerstand op.

Zonnepanelen boven en rond het spoor worden als positieve bouwsteen binnen dit scenario opgemerkt. (NB: deze bouwsteen werd niet gestickerd).

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zonnepanelen op grote daken.** Een specifieke kans zijn de asbestdaken (verwijderen van asbest) in combinatie met het installeren van zonnepanelen.
- **Zonnepanelen op parkeerplaatsen.**
- Isoleren van woningen naar label A.

Over gemixte bouwstenen:

Zon op agrarische gronden rondom woonkernen. Als er kansen liggen voor coöperatieve zonneparken in de buurt van woonkernen en kwalitatief mindere landbouwgrond dan moet dit wel kunnen, maar eerst andere mogelijkheden verkennen.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zonnepanelen op agrarische gronden.**
 - Er mogen geen zonnepanelen komen op agrarische gronden met een hoge opbrengst. “De combinatie zonnepanelen en landbouw pas als laatste optie inzetten”.
 - Sommige deelnemers brengen nuance: “Agrarische gronden met een lage opbrengst bieden wel mogelijkheden”.
- **Windturbines en zonnepanelen op water:** het gebruik van het IJsselmeer en Markermeer voor de aanleg van windturbines en zonnepanelen stuit op veel weerstand i.v.m. zichtlijnen, recreatieve functies en ingrepen in Natura 2000 gebieden. Volgens een andere deelnemer heeft wind op water wel de voorkeur boven zon op agrarische grond. De **wind op water** bouwstenen zijn niet gestickerd, maar in het gesprek met de deelnemers kwam naar voren dat hier weerstand tegen is.
- Het **repoweren van bestaande windturbines** wordt ook niet positief ontvangen uit angst voor grotere windturbines. Wel stelt een deelnemer: “er moet ingezet worden op grote windturbines (een beperkt aantal levert een groot resultaat op). Uit onderzoek blijkt dat toeristen zich niet laten weerhouden om gebieden met windturbines te bezoeken.”
- **Wind langs snelwegen en langs de spoorweg.**
- **Zon boven fruitteelt.** Men wil geen zonnepanelen op fruitbomen i.v.m. flora/ fauna/ biodiversiteit. Ook wordt genoemd dat men dit lelijk vindt.

Suggesties voor nieuwe, kansrijke bouwstenen:

- Zonnepanelen op rotondes
- Fietspaden die energie opwekken
- Zonnepanelen op kassen

Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken				X	
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	0	4		
	Boven fruitteelt			X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap			X	
	In het experimentele landschap			X	
Repoweren bestaande turbines		0	1		

SCENARIO 2: Lokale kracht					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		15	0		
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	2	1		
	Rondom bedrijfsterreinen	0	1		
	In het romantische landschap	0	2		
Zon boven parkeerplaatsen		2	0		
Zon op gevels				X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen			X	
	Rondom bedrijfsterreinen			X	

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op water	IJsselmeer	0	6		
Zon op grote daken		2	0		
	Rondom bedrijfsterreinen			X	

Zon op agrarische grond:	Dichtbij midden stations			X
	Bij bestaande windparken			X
	Langs spoorwegen			X
	Boven snelwegen	0	1	
Wind				
Wind op water*:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken			X
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaande windparken			X
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations			X
	Langs de spoorweg	0	1	
	Langs de snelweg			X
	Bij bestaande windparken			X
Repoweren bestaande windturbines				X

** deze bouwsteen ontving geen stickers. In het gesprek met de deelnemers kwam wel weerstand voor deze inpassing van wind naar voren.*